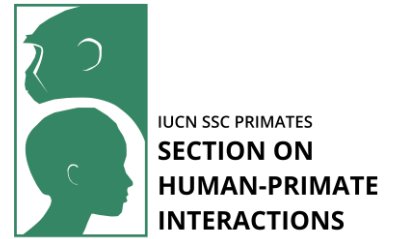

การเข้าชมไพรเมตเลี้ยงในสวนสัตว์ และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า

A publication of The IUCN SSC Primate Specialist Group Section on Human-Primate Interactions

Andrea Dempsey¹ and Tracie McKinney²

IUCN SSC Primate Specialist Group Section on Human-Primate Interactions &

¹ *West African Primate Conservation Action, UK*

² *University of South Wales, Pontypridd, UK*

Translation by: Areerat Panjab, Laboratory of Physical Anthropology and Ethnology, Thammasat University, Thailand

สวนสัตว์และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสพบกับสัตว์ที่ไม่มีโอกาสได้เจอในถิ่นอาศัยตามธรรมชาติ ในแต่ละปีมีคนประมาณ 700 ล้านคน เข้าชมสวนสัตว์และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำจำนวน 1,300 แห่งทั่วโลก สำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมือง การไปเยี่ยมชมสวนสัตว์หรือพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำถือเป็นโอกาสที่หายากในการเชื่อมต่อกับธรรมชาติ การรวบรวมตัวอย่างสัตว์ของสวนสัตว์และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำให้จึงเป็นช่องทางพิเศษในการให้การศึกษาแก่ผู้คนเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ สมาคมสวนสัตว์และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำแห่งยุโรป (European Association of Zoos and Aquaria, EAZA) เพียงแห่งเดียวได้บริจาคเงินจำนวนมหาศาลถึง 22.6 ล้านยูโร เพื่อการอนุรักษ์สัตว์มากกว่า 600 สายพันธุ์ทั่วโลกในปี 2019 และสมาคมสวนสัตว์และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำแห่งอเมริกา (AZA) ใช้เงินเฉลี่ยปีละ 160 ล้านดอลลาร์สหรัฐในโครงการอนุรักษ์ภาคสนาม ครอบคลุมสัตว์มากกว่า 900 ชนิดพันธุ์ (AZA, 2022)

นอกจากสวนสัตว์จะเป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองแล้ว เขตอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ ยังเปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมได้พบเจอกับสัตว์หายากอย่างใกล้ชิด เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าต่างจากสวนสัตว์ในเรื่องของเป้าหมาย ขณะที่สวนสัตว์ที่มีชื่อเสียงมุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์สัตว์ การเพาะพันธุ์ การวิจัย และการศึกษา เขตอนุรักษ์สัตว์ป่ามุ่งเน้นการให้บ้านที่ปลอดภัยสำหรับสัตว์ป่าที่ได้รับการช่วยเหลือ สมาพันธ์เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าโลก (Global Federation of Animal Sanctuaries, GFAS) ได้ให้แนวทางสำหรับเขตอนุรักษ์สัตว์ป่า และผู้เยี่ยมชม ซึ่งใช้เป็นแนวทางนี้รับรองว่าเขตอนุรักษ์นั้นรักษามาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์ ไม่ว่าประเภทของสถาบันหรือมาตรฐานการกำกับดูแลในเชิงอุตสาหกรรมจะเป็นอย่างไร ทุกแห่งล้วนมีความรับผิดชอบในการรักษาความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์ที่พวกเขาดูแลและสิ่งนี้ควรสัมพันธ์กับการให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมระหว่างการเยี่ยมชม

ผู้เยี่ยมชมสามารถมีบทบาทเชิงรุกสำคัญในการเคารพพื้นที่ส่วนตัวของไพรเมตและปกป้องสุขภาพกาย ใจ ของไพรเมตโดยการปฏิบัติตามคำแนะนำเมื่อเข้าเยี่ยมชมสวนสัตว์และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า สัตว์ต้องรู้สึกปลอดภัยในแหล่งที่อยู่อาศัย ต้องมีอิสระในการเคลื่อนไหว และต้องมีทางเลือกในการใช้พื้นที่ของพวกมัน ด้วยการคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ เราได้พัฒนาแนวทางต่อไปนี้เพื่อรับรองความเป็นอยู่ที่ดีของไพรเมตในที่เลี้ยงและเพื่อยกระดับประสบการณ์การเข้าชมของผู้เยี่ยมชม

ข้อเสนอแนะ

ไพรเมตต้องการอาหารเฉพาะและมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยหลายประเภทที่คล้ายกับที่มนุษย์เป็น พวกไพรเมตยังสมควรที่จะได้ใช้ชีวิตโดยปราศจากการรบกวน เสียงดัง หรือความเครียดที่ไม่จำเป็นอื่น ๆ ผู้เยี่ยมชมสามารถช่วยได้ในวิธีดังต่อไปนี้

- สังเกตไพรเมตจากระยะห่างที่ปลอดภัย ห้ามปายป็นหรือยื่นตัวเข้าหากรงเพื่อสัมผัสไพรเมตหรือวางมือเท้า หรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกายผ่านตาข่าย
- ไม่รบกวนเมื่อไพรเมตพักผ่อนหรือหลับ
- หลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์ ด้วยการให้อาหาร หรือการถ่ายรูปกับไพรเมตในที่เลี้ยง
- ข้อควรระวังคือไพรเมตมีประสาทสัมผัสที่ไว ไม่ควรถ่ายรูปเปิดแฟลช ไม่ใช้ไฟฉาย ไม่เคาะกระจก ไม่เปิดเพลง ไม่ตะโกน หรือกรีดร้อง ไม่วิ่งหรือกระแทกเท้า
- หลีกเลี่ยงการเลียนแบบการแสดงออกทางสีหน้าและพฤติกรรมของไพรเมต ไม่แสดงสีหน้าล้อเลียนรบกวน รังแก
- หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่หรือการพ่นควันใส่ไพรเมตเพื่อป้องกันไพรเมตจากการสูดดมควัน
- ไม่เยี่ยมชมไพรเมตในที่เลี้ยงขณะมีเมฆหรือเสพสารเสพติดทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย
- หลีกเลี่ยงการให้สิ่งของที่ไม่ใช่ของธรรมชาติ (เช่น บุหรี่ ของเล่น โทรศัพท์ ดินสอ ยางรัดผม กระดาษ) กับไพรเมต ซึ่งไพรเมตอาจกินและอาจเป็นการแพร่เชื้อโรคสู่ไพรเมต
- จับหมวก แว่นกันแดด และสิ่งของที่สามารถถอดออกได้อื่น ๆ ไว้ให้แน่นเมื่ออยู่ใกล้กับรั้วกัน โดยเฉพาะที่กันอาณาเขตที่เป็นคูน้ำ

ในพื้นที่จัดแสดงแบบเดินผ่านเข้าชมได้ผู้เยี่ยมชมควรปฏิบัติตามแนวทางทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้น พร้อมทั้งข้อปฏิบัติเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

- หลีกเลี่ยงการสบตา และถอยห่างจากไพรเมตที่กำลังเคลื่อนที่มาหาท่านทั้งระดับพื้นดินหรือเหนือศีรษะ
- เก็บสิ่งของส่วนตัวให้ปลอดภัยและอยู่ใกล้ตัว

- เคลื่อนย้ายรถเข็น รถเข็นเด็ก หรืออุปกรณ์ช่วยเดินให้ห่างจากสิ่งที่กำลังเคลื่อนที่เข้ามาใกล้
- มั่นใจว่าอาหารทั้งหมดถูกเก็บอย่างปลอดภัย
- ห้ามสัมผัสหรือลูบคลำไพรเมต
- สังเกตไพรเมตจากระยะห่างที่ปลอดภัย ควรมีระยะห่างประมาณ 7 เมตร (23 ฟุต)
- ให้ไพรเมตเป็นฝ่ายเดินก่อนบนทางเดิน หยุดและอนุญาตให้พวกมันผ่านไปก่อน
- อย่าไล่
- ระวังสิ่งกีดขวางบนทางเดินเท้า
- นั่งพักบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น
- ห้ามให้ไพรเมตนั่งหรือปีนขึ้นบนตัวท่านเพื่อถ่ายรูป

เอกสารอ่านเพิ่มเติม

Doyle, C. 2017. Captive wildlife sanctuaries: definition, ethical considerations and public perception. *Anim. Studies J.* 6: 55–85.

European Association of Zoos and Aquaria. 2021.

<https://www.eaza.net/conservation/conservation-database/>

Global Federation of Animal Sanctuaries. 2021. *Accreditation*.

<https://www.sanctuaryfederation.org/accreditation/>.

Kirk-Cohen G. (ed). 2017. *Annual Report*. World Association of Zoos and Aquariums.

Packer, J. and Ballantyne, R. 2010. The role of zoos and aquariums in education for a sustainable future. *New Dir. Adult Contin. Educ.* 127: 25–34.

Dempsey, A., McKinney, T. 2023. Watching Captive Primates in Zoos and Sanctuaries. In: Waters, S., Hansen, M. F., et al. *Responsible Primate-Watching for Tourists*. IUCN SSC Primate Specialist Group Section on Human-Primate Interactions.